

Veronika Honkasalo vas

Toimenpidealoite kansainvälisten opiskelijoiden toimeentulon turvaamisesta poikkeusaikana ja välittömästi sen jälkeen

Eduskunnalle

Suomessa opiskelee vuosittain kolmisenkymmentätuhatta ulkomaalaista opiskelijaa, joista osan on tällä hetkellä pakko pysyä Suomessa koronaepidemian ja maan rajojen sulkemisen vuoksi. Kansainvälisten opiskelijoiden tilanne vaihtelee suuresti. Tilanteeseen vaikuttavat esimerkiksi opiskelijan lähtömaa, perhesuhteet ja aiempi palkka. Voidaan kuitenkin sanoa, että kansainväliset opiskelijat ovat poikkeustilanteessa suomalaisia hankalammassa asemassa.

Osa kansainvälisistä opiskelijoista ei ole Suomen eikä lähtömaansa sosiaaliturvan piirissä. Valtaosa kansainvälisistä tutkinto-opiskelijoista katsotaan tilapäisesti maassa oleskeleviksi, jolloin oikeutta Suomen sosiaaliturvaan ei pääsääntöisesti synny. Osa on kotoisin maista, joissa ei ole sosiaaliturvajärjestelmää, joka kykenisi tarjoamaan opiskelijoille turvaa. Opiskelijoiden sosiaalisetkin turvaverkot sijaitsevat usein pääasiallisesti kotimaassa.

Suuri osa kansainvälisistä opiskelijoista on rahoittanut opiskelunsa säästöillä ja/tai opiskelun aikaisella työssäkäynnillä. Rakenteellisen rasismien ja puutteellisen kielitaidon vuoksi tässä joukossa on todennäköisesti keskivertoa enemmän prekaareilla ja koronatilanteen vuoksi erityisen haavoittuvilla aloilla työskenteleviä opiskelijoita, jotka ovat nyt saattaneet menettää työnsä.

Erityisen paha tilanne on EU- ja ETA-alueen ulkopuolisille opiskelijoille, joista osalla on vuokran ja muiden elinkustannusten lisäksi maksettavanaan korkeakoulun lukuvuosimaksuja sekä jatko-oleskeluluvan hakemisen kustannuksia. Ongelmaksi saattaa muodostua myös, kuinka Euroopan ulkopuolinen opiskelija kykenee täyttämään jatko-oleskeluluvan toimeentuloedellytyksen (560 euroa/kk) uutta lupaa ensi syksyksi hakiessaan, jos tulot ovat töiden menettämisen takia pudonneet, sekä Migrin lupapalveluiden ruuhkautuminen syksyllä. Sekä opiskelijan, korkeakoulujen että suomalaisen yhteiskunnan kannalta on kuitenkin mielekästä, että täällä opintonsa aloittanut opiskelija saisi oleskeluluvan, jonka avulla hän voi suorittaa opintonsa loppuun. Lisäksi täytyy varmistaa, että oppilaitoksiin hyväksytyt uudet opiskelijat voivat aloittaa opintonsa syksyllä suunnitellusti, vaikka paikalliseen suurlähetystöön ei pandemiarajoitusten vuoksi pääsisi käynnistämään oleskelulupaprosessia.

Merkittävä osa kansainvälisistä tutkinto-opiskelijoista saa apurahaa eri perustein, usein opintomenestysperusteisesti. Korona- sekä oman kotimaan ja perheen tilanne painaa kuitenkin nyt monen mieltä. Lisäksi kurssijärjestelyissä on ollut hankaluuksia, mikä voi hidastaa opintojen etenemistä. Mikäli apurahaa saava opiskelija ei saa suoritettua täyttä vuoden opintopistemäärää, hänen

Toimenpidealoite TPA 49/2020 vp

apurahaansa saatetaan pienentää. Jotkin korkeakoulut ovat jo tehneet joustoja apurahojen myöntöedellytyksiin, ja tästä olisi hyvä olla valtakunnallinen suositus.

Pandemiatilanteella on kauaskantoiset vaikutukset. Kansainvälinen yhteistyö on nyt laajemmin heikoissa kantimissa: liikkumisen rajoitukset varmasti jatkuvat pitkään, valtioiden ja alueiden välillä vallitsee suurta epäluottamusta ja todennäköisesti alkava taantuma vaikuttaa sekä valtioiden haluun tehdä kansainvälistä yhteistyötä että yksittäisten opiskelijoiden mahdollisuuksiin lähteä maailmalle niin Suomessa kuin muuallakin. Vähintä, mitä kansainvälisyyden edistämiseksi voi tehdä, on osoittaa maassa jo tällä hetkellä oleskeleville ulkomaalaisille opiskelijoille, että Suomi huolehtii heistä.

Tilanteeseen on löydettävä pian konkreettisia ratkaisuja. Maassa olevat kansainväliset opiskelijat voisi tuoda väliaikaisesti Suomen sosiaaliturvan piiriin tai heille voisi luoda erillisen elinkustannusapurahan. Oleskeluluvan toimeentuloedellytyksiä pitää höllentää sekä jatkoluvan hakuajassa joustaa, ja Migrin lupapalveluiden resursseja on vahvistettava syksyllä. Etäopinnot on mahdollistettava vielä syksylläkin, jottei valmistuminen esty esimerkiksi kotimaahan paluun vuoksi. Yksi konkreettinen ratkaisu olisi myös luopua väliaikaisesti kansainvälisten opiskelijoiden lukuvuosi-maksuista.

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin kansainvälisten opiskelijoiden toimeentulon, opintojen jatkamisen sekä valmistumisen turvaamiseksi poikkeustilan aikana.

Helsingissä 22.4.2020

Veronika Honkasalo vas